

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Kfv.VII.37.029/2020/6.

A tanács tagjai: . Zánthy János
a tanács elnöke

. Magyarfalvi Katalin
előadó bíró

. Farkas Katalin
bíró

A felperes: felperes neve
(felperes címe)

A felperes képviselője: Központi Rendőr Szakszervezet
(címe)

ügyintéző: ... kamarai jogtanácsos

Az alperes: alperes neve
(alperes címe)

Az alperes képviselője: ... kamarai jogtanácsos

A per tárgya: illetmény-különbözet megfizetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: alperes

A felülvizsgálni kért jogerős határozat:

Fővárosi Törvényszék 8.Kf.650.414/2019/5.

Az elsőfokú bíróság határozatának száma:

Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 52.K.33.696/2018/11.

Rendelkező rész

A Kúria a Fővárosi Törvényszék 8.Kf.650.414/2019/5. számú ítéletét a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 52.K.33.696/2018/11. számú ítéletének fellebbezéssel támadott rendelkezéseire kiterjedően hatályon kívül helyezi és a felperes keresetét elutasítja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 napon belül 50.000 (Ötvenezer) forint első- és másodfokú eljárási költséget.

Az első-, a másodfokú és a felülvizsgálati eljárás illetékét a magyar állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

Tényállás

- [1] A felperes az alperes ... állományában járőrvezetőkénként teljesített szolgálatot. Az alperes a felperes 2013. január 1-től megállapított illetményéről kiadott parancsban az illetményalap 100%-ában meghatározott, 38.650 forint összegű különleges bevetési pótlékát 2012. december 31-i hatállyal megszüntette, egyben tájékoztatta, hogy illetménye - 33.609 forint összegű - eltérítésére a 2012. évi munkájának értékelése alapján kerül sor. A fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény (régi Hszt.) 101. § (4) bekezdésére hivatkozással kiadott parancs alapján a felperes összes illetménye - az illetményeltérítés és a beosztási illetmény alapján megállapított illetménykiegészítés figyelembe vételével - 2013. január 1-től nem csökkent, változatlan összegű maradt. A felperes teljesítményéről értékelés nem készült; az illetményeltérítés címén megállapított összeget az alperes 2015. június 30-ig értékelés elvégzése nélkül folyamatosan biztosította.
- [2] Az alperes a 2015. július 1-jén hatályba lépett a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény (Hszt.) 351. §-a alapján elkészített, a felperes 2015. július 1-től hatályos besorolásáról rendelkező állományparancsban a Hszt. 352. § b) pont szerinti korábbi rendszeres díjazás megállapításakor a 2013. január 1-től folyósított illetményeltérítést figyelmen kívül hagyta.
- [3] A felperes 2018. augusztus 3-án előterjesztett szolgálati panaszát, amelyben az illetményeltérítés rendszeres díjazásba való beszámításának elmaradását sérelmezte, az Országos Rendőr-főkapitány elutasította. A határozat indokolása szerint a felperes a különleges bevetési pótlékra való jogosultsága 2013. január 1-től történt megszüntetésével összefüggésben illetményeltérítésre, kompenzációra nem volt jogosult. A Hszt. 352. § b) pont 1. alpontja értelmében a korábbi rendszeres díjazás meghatározásakor a régi Hszt. 101. § (4) bekezdés szerinti 2015. évi illetményeltérítést nem lehet figyelembe venni, beosztási illetményét ezért az eltérítés levonásával kellett megállapítani.

A felperes keresete és az alperes védirata

- [4] A felperes módosított keresetében a szolgálati panaszát elutasító határozat hatályon kívül helyezését és a 2015. július 1. és 2018. október 31. közötti időszakra 924.312 forint illetmény-különbözet és kamata megfizetésére kérte kötelezni az alperest arra hivatkozva, hogy a megszüntetett bevetési pótlék kompenzációjaként 2013. január 1-től 2015. június 30-ig biztosított illetményeltérítést a Hszt. 352. § b) pont szerinti korábbi rendszeres díjazás összegébe be kellett volna számítani. Hangsúlyozta, hogy az illetmény eltérítéséről az alperes teljesítményértékelés elkészítése nélkül, az összes illetmény csökkenésének elkerülése érdekében rendelkezett, a Főosztályon dolgozók ennek megfelelően a beosztási illetményüktől függően részesültek eltérítésben, amelynek mértéke esetében meghaladta a régi Hszt. által engedélyezett 30%-ot (37,8%). A felperes kérte annak megállapítását is, hogy a gépjárművezetői pótléka a rendszeres díjazás összegébe beszámít.
- [5] Az alperes a kereset elutasítását kérte arra hivatkozva, hogy a Hszt. 352. § b) pont 1. alpontja a régi Hszt. 101. § (4) bekezdés szerinti, 2015. évre megállapított illetményeltérítés figyelembe vételét kizárja, ezért a felperes 2015. július 1-től megállapítandó illetményébe a teljesítményértékelés alapján nyújtott illetményeltérítés nem számítható be. A felperes a perbeli időszakban bevetési pótlékra jogosító munkát nem végzett, a régi Hszt. 254. § (2)-(3) bekezdése, a régi Hszt. végrehajtásáról szóló 140/1996. (VIII. 31.) Korm. rendelet (Kr.) 28. § (1)-(2) bekezdése, 50. § (1)-(2) bekezdése, valamint a belügyminiszter irányítása alatt álló egyes fegyveres szervek hivatásos állományú tagjai illetményének és egyéb juttatásainak megállapításáról, valamint folyósítás szabályairól szóló 66/2011. (XII. 30.) BM rendelet (BMr.) alkalmazásával megállapított különleges bevetési pótlékot a jogalkotó a Közrendvédelmi Főosztályon és szervezeti egységeinél dolgozók

számára nem biztosította [BMr. 11. sz. melléklet 3.6. pont]. A BMr. taxatív módon határozta meg a különleges bevetési pótlékra jogosultak körét, a felsorolásban nem szereplő szervezeti egységnél beosztást betöltő hivatásos állományú számára pótlék folyósítására 2013. január 1. után nem volt lehetőség. Teljesítményértékelésre valóban nem került sor, a régi Hszt. 102. § (2) bekezdésének azonban csak az illetményeltérítés alkalmazásával lehetett eleget tenni. Az alperes hivatkozott arra is, hogy a felperes a szolgálati panaszban foglaltakon túlterjeszkedve terjesztette elő a keresetét.

Az első- és a másodfokú bíróság ítélete

- [6] Az elsőfokú bíróság az alperest elmaradt illetmény címén - a régi Hszt. 101. § (4) bekezdése, a Hszt. 351. § (1)-(3) bekezdése és 353. § (1)-(3) bekezdése alkalmazásával - 924.312 forintban marasztalta, egyebekben a keresetet a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (Kp.) 38. § (2) bekezdése alapján elutasította.
- [7] Az ítélet indokolása szerint a felek között nem volt vitás, hogy a különleges bevetési pótlék folyósítására 2013. január 1-től a BMr. rendelkezése alapján nem kerülhetett sor, az alperes azonban az ennek összegével egyező összeget illetményeltérítésként a következő években is biztosította, amelynek következményeként a felperes illetménye változatlan maradt. Az alperes nem bizonyította a perben, hogy a felperes teljesítményét értékelte volna. Az új Hszt. 352. § b) pont 1. alpontja az illetményeltérítést kizárja a korábbi rendszeres díjazásként figyelembe vehető illetményelemek köréből, ezt azonban kizárólag a régi Hszt. 101. § (4) bekezdés szerinti teljesítményértékelés alapján történt eltérítés esetében teszi. A felperes illetménye eltérítésére nem teljesítményértékelés alapján került sor, ezért az alperes az új Hszt. 352. § b) pont 1. alpontja téves értelmezésével hagyta figyelmen kívül az illetményeltérítést a felperes illetménye megállapításakor. A felperes szolgálati panaszában nem kizárólag a 2018. június 30-ig érvényesítette igényét, a panasz tartalmazta azt is, hogy 2018. december 31-ig havonta növekszik az igényelt összeg, ezért nem volt akadálya a felperes 2018. október 31-ig terjedő igényérvényesítésének.
- [8] A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezett részében, annak helyes indokai alapján helybenhagyta. Az ítéleti érvelés szerint az illetmény eltérítéséről a parancsnok mérlegelési jogkörben döntött, a illetmény részévé tette a korábban vezetői döntés alapján rendszeresen folyósított, különleges bevetési pótlék helyett biztosított összeget, ami ezáltal nem minősülhet jogalap nélküli juttatásnak. Az a körülmény, hogy a felperes a szolgálati panasz és a kereset benyújtása közötti időre összezszerűsítette a lejárt követelését, nem képezheti a igényérvényesítés gátját és nem vezet a szolgálati panasz jogintézményének kiüresedéséhez sem.

Felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [9] A jogerős ítélet ellen az alperes élt felülvizsgálati kérelemmel, amelyben annak hatályon kívül helyezését és a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára való utasítását kérte a Hszt. 352. § b) pontja és a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 346. § (4)-(5) bekezdései megsértésére hivatkozva.
- [10] Az alperes - a Hszt. 352. § b) pontja, a régi Hszt. 99. § (2) bekezdése, 101. § (4) bekezdése, 102. § (2) bekezdése és 103/B. §-a felhívásával - kiemelte, hogy az illetmény elemeit, illetve azokat az eseteket, amikor a hivatásos állományban szolgálatot teljesítő személy illetménye eltéríthető, a régi Hszt. taxatív és eltérést nem engedően sorolta fel. A felperes szervezetátalakítás keretében, 2013. február 1-től megvalósult áthelyezésével kapcsolatban megállapítható, hogy az átvevő szervezet szervezeti szintje illetménykiegészítés szempontjából nem volt alacsonyabb, ezért a régi Hszt. 103/B. §-a nem volt alkalmazható. Az átszervezést követően a felperes beosztási illetménye sem

csökkent, így a régi Hszt. 102. § (2) bekezdése sem volt alkalmazható. A fentiekből következően az alperes az átszervezést követően kizárólag teljesítményértékelés alapján növelhette meg a felperes illetményét, ami nem függött attól, hogy készült-e ténylegesen teljesítményértékelés.

- [11] Az alperes - az ítéletben foglaltakkal szemben - nem „alapilletményesíthette” a különleges bevetési pótlék összegét, kiváltképp, hogy a felperes a szervezeti korszerűsítést követően nem látott el ilyen pótléokra jogosító feladatokat. Amennyiben elfogadható az az okfejtés, hogy az illetmény eltérítésére nem teljesítményértékelés alapján került sor, úgy az alperes arról a régi Hszt. rendelkezéseivel ellentétesen, jogalap hiányában rendelkezett, mivel az illetmény növelésére, eltérítésére a régi Hszt. más rendelkezései nem adtak lehetőséget. Mindezek miatt az alperes az új Hszt. hatályba lépésekor nem vehette figyelembe a korábban jogalap nélkül folyósított összeget.
- [12] Az alperes fenntartotta, hogy a szolgálati panasz benyújtása után keletkezett követelés a bírósági eljárásban lejárt követelésként nem érvényesíthető, a felperes a szolgálati panaszon túlterjeszkedett.
- [13] A másodfokú bíróság elfogadta, hogy a régi Hszt. 99. § (2) bekezdése az illetmény fogalmának meghatározásakor nem rögzíti az illetményeltérítés jogcímét, ugyanakkor arra az álláspontra helyezkedett, hogy az illetményeltérítés a beosztási illetmény része, mivel az eltérítés mértéke a 2013. január 1-től hatályos parancsban tényszerűen a beosztási illetmény kategóriánál került megjelölésre. A másodfokú bíróság ítéletében rögzítette azt a következtetést is, hogy a teljesítményértékelés hiányában rendszeresen folyósított különleges bevetési pótlék helyett fizetett összeget a Hszt. szerinti besoroláskor a rendszeres díjazásba be kellett számítani, arról azonban, hogy a felperes illetménye milyen jogcímen került eltérítésre és ezt az eltérítést milyen jogcímen kellett volna az alapilletmény részének tekinteni, a bíróság nem adott számot.
- [14] A régi Hszt. csupán a 101. § (4) bekezdés szerinti illetményeltérítést ismeri, a Hszt. szabályaival ellentétes, jogalap nélküli illetményeltérítés alapján az alperesnek nem volt jogszabályi lehetősége arra, hogy ezt az összeget a 2015. július 1-től megállapítandó új illetmény összegébe beszámítsa. A jogerős ítélet indokolása hiányos, mivel a másodfokú bíróság nem adott választ arra a kérdésre, hogy teljesítményértékelés hiányában milyen, a régi Hszt.-ben szabályozott jogcímen kapta a felperes 2015. június 30-ig a havi 33.609 forint illetménykiegészítést és azt milyen jogcímen kellett volna beszámítania az alperesnek a Hszt. hatályba lépésekor megállapítandó illetménybe.
- [15] Az alperes kérte, hogy a Kúria - azonos tárgyban folyamatban lévő ügyek nagyobb számára és a „megosztott” ítélkezési gyakorlatra tekintettel - intézkedjen jogegységi eljárás lefolytatásáról.
- [16] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében - helyes indokai alapján - a jogerős ítélet hatályában való fenntartását és az alperes költségekben való marasztalását kérte. Álláspontja szerint az eljáró bíróságok a jogszabályoknak megfelelő eljárásban, az okirati bizonyítékok alapján helytálló döntést hoztak, ítéleteiket megfelelő mértékben indokolták; az a körülmény, hogy az alperes a döntés indokaival nem ért egyet, nem jelenti a Pp. 346. § (4) bekezdése megsértését. Az alperes a jogegységi eljárás kezdeményezésére irányuló kérelmét nem támasztotta alá megfelelően: a jelen üggyel azonos tárgyban indult perekben az eljáró bíróságok gyakorlata egységes, a másodfokú bíróságok a beszámítási igény tekintetében kivétel nélkül a felperesi álláspontot fogadták el és csupán az ítéleti indokolások módosultak annak megfelelően, hogy az alperes később a jogalap nélküliségre is hivatkozott.
- [17] A felperes szerint az alperes alaptalanul hivatkozott az alacsonyabb beosztásba helyezés szabályaira, ilyen intézkedés ugyanis nem történt. Az eljáró bíróságok helytállóan állapították meg, hogy az alperes a bevetési pótlék megszüntetésekor, annak pótlására alkalmazott illetményeltérítést az érintett főosztály beosztottai részére. Az intézkedés attól, hogy a régi Hszt. nevesíti a teljesítményértékelés alapján történő illetményeltérítés szabályait, nem vált jogalap nélkülivé, azt egyedi, bár több személyt azonos mértékben érintő vezetői döntésként kell elfogadni. Az pedig teljesen egyértelmű, hogy a munkáltató az illetményeltérítést a parancsokban megállapított beosztási illetmény részévé tette.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [18] A felülvizsgálati kérelem - az alábbiak szerint - megalapozott.
- [19] A Kúria azonos tényállású ügyekben, azonos tartalmú felülvizsgálati kérelmek elbírálása során - az alábbiak szerint - már állást foglalt a Hszt. 352. § b) pontja helyes alkalmazásáról (Kfv.VII.38.374/2019/6., Kfv.VII.38.334/2019/4., Kfv.VII.38.421/2019/6., stb.). Megállapította, hogy a hivatásos állomány tagjának illetményét a 2013. január 1. és 2015. június 30. közötti időszakban a régi Hszt. IX. fejezetében szereplő rendelkezések alapján kellett meghatározni. Az illetmény beosztási illetményből, rendfokozati illetményből, illetménykiegészítésből, szolgálati időpótlékból, valamint a régi Hszt. által meghatározott feltételek fennállása esetén illetménypótlékból állt; az alapilletményt a beosztási és a rendfokozati illetmény együttes összege képezte [99. § (2) bekezdés].
- [20] A beosztási illetmény megállapításához a hivatásos állomány tagját rendfokozata alapján I. vagy II. besorolási osztályba, azon belül a beosztási szintekhez igazodóan beosztási kategóriákba kellett besorolni, a beosztási kategórián belül pedig, az adott beosztásban eltöltött szolgálati idő tartama függvényében meg kellett állapítani az irányadó fizetési fokozatot is [100. § (1)-(2) bekezdés]. A beosztási illetmény összegét a fizetési fokozatokhoz tartozó, a törvény mellékletében meghatározott szorzószámok és a köztisztviselőkre vonatkozó illetményalap szorzata alapján kellett megállapítani [100. § (4) bekezdés].
- [21] A fenti szabályok alapján megállapított besorolás szerinti beosztási illetmény eltérítésére, annak magasabb, vagy alacsonyabb összegben való megállapítására a törvényhozó az állományilletékes parancsnokok számára a Hszt. 101. § (4) bekezdésében, az ott meghatározott keretek között biztosított jogosultságot: a rendelkezés alapján a parancsnok a beosztási illetményt „a meghatározott személyi juttatások előirányzatán belül a tárgyévet megelőző év teljesítményértékelés alapján” legfeljebb 30%-kal magasabban, illetve 20%-kal alacsonyabban állapíthatta meg. A teljesítményértékelést a Hszt. hatálya alá tartozók esetében a 82-83. §-ok és más jogszabályok [pl. a közszolgálati egyéni teljesítményértékelésről szóló 10/2013. (I.21.) Korm. rendelet] alapján kellett elvégezni.
- [22] Különleges bevetési pótlék megállapítására különlegesen veszélyes szolgálati feladatok ellentételezése érdekében, és az ilyen feladatok végrehajtásához szükséges folyamatos intenzív felkészülés ösztönzésére kerülhetett sor „kizárólag az ilyen jellegű tevékenységet közvetlenül ellátó állomány részére” [Kr. 50. § (1)-(2) bekezdés]; a pótlék a rendőr-főkapitányságok jogszabályban meghatározott egységeinél arra „jogosító tevékenységet közvetlenül ellátó” személyeknek volt megállapítható [BMr. 11. melléklet 3. pont].
- [23] A jelen felülvizsgálati eljárásban is irányadó tényállás szerint a felperes 2013. január 1-jétől nem volt jogosult különleges bevetési pótléokra, ám az annak megfelelő összeget az alperes illetményeltérítés címén - a beosztási illetmény részeként - megállapította és folyósította a továbbiakban is annak érdekében, hogy a felperes illetménye ne csökkenjen. Az erre vonatkozó első parancsban még szerepelt az illetményeltérítés alapjául a teljesítményértékelésre történő hivatkozás, az ezt követő okiratokban azonban az már feltüntetésre nem került. Illetményeltérítés alapjául szolgáló teljesítményértékelés ténylegesen egyik évben sem készült és a felperes részére folyósított összeg meghaladta azt az összeget, amit a törvény megengedett a teljesítményértékelésen alapuló illetményeltérítés esetében. A fentiek alapján megállapítható, hogy a felperes illetményének eltérítésére a Hszt. 101. § (4) bekezdésével ellentétesen került sor.
- [24] A Kúria a fent megjelölt ítéleteiben egyetértett az alperes azon hivatkozásával, hogy a Hszt. 352. § b) pontjában szabályozott korábbi rendszeres díjazást a régi Hszt. felsorolt rendelkezései alapján kellett meghatározni és azzal is, hogy a felperes részére 2013. január 1-től megállapított illetményeltérítést a munkáltatói jogkör gyakorlója ezen időponttól és a későbbi években sem tehetette

a beosztási illetmény részévé. Az illetmény összetevőit a régi Hszt. 99. § (2) bekezdése sorolta fel, az illetményeltérítés nem képezett ide tartozó, önálló jogcímű illetményelemet. A besorolás szerinti beosztási illetmény meghatározása objektív kritériumokon alapult, annak eltérítésére csak a tárgyévi munka értékelésének eredményeként kerülhetett sor. A régi Hszt. 101. § (4) bekezdésében a törvényhozó a hivatásos állomány tagját megillető illetmény meghatározásában annyiban valóban önálló döntési jogkört biztosított a munkáltatónak, hogy az előző évi munkateljesítményt, az elvégzett munka minőségét és mennyiségét - annak mérése eredményeként - a beosztási illetmény eltérítésével ellentételezhette. Az a körülmény azonban, hogy ezt az eltérítést a besorolás szerinti beosztási illetmény százalékos mértékéhez igazítva rendelte meghatározni, nem jelenti azt, hogy az e címen megállapított összeg a beosztási illetmény részévé vált volna, amelyre a felperes 2013-tól kezdve - teljesítményértékelés elvégzésétől függetlenül - folyamatosan jogosult lett volna. A felperes - az eljáró bíróságok álláspontjával ellentétben - nem vált jogosulttá az illetményeltérítés címén juttatott összegre annak folytán, hogy azt az alperes a beosztási illetménybe ténylegesen beszámította, vagyis a Hszt. 99. §-a alapján megállapított besorolási illetményhez hozzáadta.

[25] A régi Hszt. IX. fejezete illetményrendszerre vonatkozó szabályozásában nem található olyan rendelkezés, amely az alperes illetmény megállapítása tárgyában rendelkezni jogosult vezetőjét a beosztási illetmény perbeli módon történt eltérítésére a hivatásos állomány tagja által elvégzett munka értékelése nélkül jogosította volna fel. Nem volt a régi Hszt.-nek olyan rendelkezése sem, amelyből levezethető lenne az állományilletékes parancsnok, vagy más vezető arra vonatkozó felhatalmazása, hogy valamely munkatevékenység tényleges ellátásához, feladatvégzéshez, különleges munkakörülményekhez rendelt pótlék - jogalkotói rendelkezés, illetve a feladatok, körülmények változása folytán történt - megszűnése esetén a kieső illetményelem „helyettesítéséről” a beosztási illetmény eltérítésével, vagy más illetményelem biztosításával saját hatáskörben rendelkezzen. Az alperes megalapozatlanul, egyebekben a saját érvelésével is ellentétesen hivatkozott arra, hogy a felperes illetményét attól függetlenül megnővelhette, hogy nem készített teljesítményértékelést, az eltérítés feltételül a régi Hszt. 101. § (4) bekezdésében előírt értékelés elkészítése nem volt mellőzhető.

[26] A Kúria az EBH2009.2082. számon közzétett határozatában kimondta: a szolgálati viszony az állam és a hivatásos állomány tagja között létrejött különleges jogviszony, amelyben mindkét felet a sajátos szolgálati körülményeknek megfelelő, a törvényben és más jogszabályokban meghatározott jogosultságok illetik és kötelezettségek terhelik. A szolgálati viszonyra vonatkozó szabályok ezért alapvetően kógensek, ami miatt nincs lehetőség elérő, a hivatásos állomány tagja részére kedvezőbb megállapodás megkötésére úgy, ahogyan arra a munkaviszonyban foglalkoztatott munkavállalók esetében a Munka Törvénykönyve lehetőséget ad.

[27] A Kúria korábban rámutatott arra is, hogy a régi Hszt.-ben szabályozott illetményrendszer kifejezi a szolgálati beosztáshoz kapcsolódó felelősséget, a hivatásos szolgálattal járó többletkötelezettséget, a rendvédelmi szerv szervezetrendszerében a szervezeti szintek (helyi, területi, országos) közötti különbséget, továbbá az illetménypótlékok útján honorált többletteljesítményt. A hivatásos állomány tagjaira vonatkozó jogszabályi rendelkezések kógensek (EBH2010.2259.). A Kúria rögzítette azt is, hogy a kógens rendelkezések nem értelmezhetők kiterjesztően (EBH2016.M.11.), kógens törvényi rendelkezés alkalmazásakor nem lehet az érdemi döntést analógiára alapozni (BH2016.250.). A jogalkotó hatáskörébe tartozik annak eldöntése, hogy megteremt-e valamely juttatást a munkavállaló részére, és az is, hogy azt milyen feltételek előírásával teszi (BH2015.79.).

[28] A régi Hszt. - a 2015. július 15-én hatályba lépett Hszt.-vel egyebekben azonosan - kógens szabályozást tartalmaz, kógens jogszabályi rendelkezésektől a felek megállapodása és a munkáltató egyoldalú nyilatkozata sem térhet el. A régi Hszt. kimondta, hogy semmis az a jognyilatkozat, vagy annak az a része, amely szolgálati viszonyra vonatkozó szabályba vagy egyébként jogszabályba ütközik; a semmisséget hivatalból kell figyelembe venni [9. § (1)-(2) bekezdés]; részben érvénytelen jognyilatkozat helyett a szolgálati viszonyra vonatkozó szabályt kell alkalmazni, kivéve ha a felek

az érvénytelen rész nélkül nem állapodtak volna meg [10. § (2) bekezdés].

- [29] A Kúria az azonos tárgyú ügyekben hozott ítéleteiben rögzítette azt is, hogy jogalkotói döntés következtében megszűnt illetményelemek pótlásáról a munkáltató, jogszabályban foglalt, kifejezett ez irányú felhatalmazás hiányában érvényesen nem rendelkezhet, eltérő rendeltetésű és feltételrendszerű díjazási jogcímet - ahogyan arra a jelen ügyben sor került -, nem alkalmazhat. A régi Hszt.-ben a törvényhozó szabályozta azt, hogy a hivatásos állomány tagjának milyen esetekben nem csökkenhet az illetménye. A régi Hszt. 102. § (2) bekezdése a beosztási illetmény csökkenését tiltja, a korábban - a régi Hszt., a Kr. és a BMr. rendelkezései alapján - biztosított különleges bevetési pótlék megvonásával azonban a felperesnek nem a beosztási illetménye, hanem az összes illetménye csökkent. A Hszt. 103/B. §-a kompenzációs illetménykiegészítés biztosítását illetménykiegészítés csökkenését eredményező szervezeti átalakítás esetére írja elő, a megszüntetett illetménypótlék miatt kiesett díjazás kompenzálására e rendelkezés sem alkalmazható. A jogalkotó az illetménypótlékre való jogosultság elvesztésének perbeli esetére ilyen szabályozást nem alkotott.
- [30] A Kúria a határozataiban kiemelte, hogy az illetmény-különbözet tárgyában folyamatban lévő, azonos tényállású perek tárgyát nem a 2013. január 1. és 2015. június 30. közötti időszakra kifizetett illetményeltérítés visszafizetése képezi, a jogvitában a bíróságoknak arról kell döntenüik, hogy a Hszt. 2015. július 1-jei hatályba lépésével elvégzendő besoroláskor, az ekkor megállapítandó illetménybe be kell-e számítani olyan illetményelemet, amelyet az alperes korábban a régi Hszt. 101. § (4) bekezdésébe ütközően, illetve jogszabályi felhatalmazás nélkül állapított meg. A jogszabályba ütköző, ekként érvénytelennek minősülő munkáltatói intézkedésre, függetlenül attól, hogy az intézkedés a 2013. január 1. és 2015. június 30. közötti időszakban hatályosult (annak alapján a felperes részére illetményeltérítést fizettek), jogosultságot alapítani nem lehet, a 2015. július 1-től járó illetmény meghatározásakor annak figyelembe vétele nem kérhető.
- [31] Az eljáró bíróságok a fentiekkel ellentétes jogértelmezés eredményeként jutottak arra a következtetésre, hogy az alperesnek a Hszt. által elrendelt besoroláskor a 352. § b) pontban szabályozott korábbi rendszeres díjazás összegébe bele kellett volna számítani az illetményeltérítést, ami miatt a felperes jogosult a keresettel érvényesített illetmény-különbözetre. A 2013. január 1-től illetményeltérítés címén megállapított és kifizetett összegek a kifizetés tényétől sem váltak a beosztási illetmény részévé, a megszüntetett pótlék „alapilletményesítéséről” a parancsnok saját hatáskörben, mérlegelés jogkörben nem rendelkezhetett.
- [32] Az alperes megalapozatlanul hivatkozott a Pp. 346. § (4)-(5) bekezdése megsértésére. A Kúria korábban, a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény indokolási kötelezettséget szabályozó 221. § (1) bekezdése megsértésének vizsgálata kapcsán már rámutatott: az a kérdés, hogy a bíróság a perben vitás kérdések eldöntése szempontjából releváns jogszabályokat helyesen értelmezte, az ügyre vonatkoztatva helyesen alkalmazta-e, a Pp. 221. § (1) bekezdése alapján nem dönthető el, az ítélet tartalmi követelményeit, az indokolási kötelezettség kereteit meghatározó rendelkezésre hivatkozás nem teremt lehetőséget arra, hogy a Kúria a jogerős ítéletet a perben felmerült valamennyi vitás kérdésben felülvizsgálja (Mfv.III.10.260/2019/5.). Ez a megállapítás a jelen perben, a Pp. 346. § (4)-(5) bekezdései alkalmazása során is irányadó.
- [33] A jogerős ítélet tartalmazza a megállapított tényeket, a felek kérelmeit, főbb érveit, a bíróság döntését, az alkalmazott jogszabályokat és azokat az indokokat, amelyekből kitűnik, hogy a másodfokú bíróság az alperes érveit miért nem tartotta helytállónak. A perben a felek között jogkérdésben volt vita, amelyet az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítás adatai, a rendelkezésre álló okirati bizonyítékok alapján el lehetett bírálni. A másodfokú bíróság az indokolási kötelezettségének a szükséges mértékben eleget tett; az indokolási kötelezettség megsértését nem lehet megállapítani azon az alapon, hogy a fél a támadott ítéletben szereplő érvekkel, jogértelmezéssel nem ért egyet.
- [34] Az alperes által felhozott okok alapján jogegységi eljárási indítványozásának - a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 32-33. §-aiban foglalt - feltételei nem

állnak fenn, a kért eljárás kezdeményezésének az ügyben nincs helye.

- [35] A Kúria megállapította, hogy az eljárt bíróságok a felperes azon kereseti kérelme megalapozottságáról, amelyben az illetményeltérítés rendszeres díjazásba való beszámítását, annak alapján illetmény-különbözet megfizetését kérte, a Hszt. 352. § b) pontja megsértésével foglaltak állást. A felperes az illetmény eltérítésre vonatkozó részében jogszabályba ütköző, részlegesen érvénytelen munkáltatói intézkedésre nem alapíthatott jogosultságot. Az annak alapján megállapított és kifizetett, ekként jogalap nélkülinek minősülő összegnek a Hszt. 352. § b) pont szerinti korábbi rendszeres díjazásba való beszámítására, a Hszt. szerinti besorolásnál történő figyelembe vételére, illetmény különbszet megfizetésére a felperes nem tarthat igényt. Ezért a Kúria a jogerős ítéletet az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel támadott rendelkezéseire kiterjedően hatályon kívül helyezte és a felperes keresetét a fenti körben elutasította [Kp. 121. § (1) bekezdés a) pont].

Záró rész

- [36] Az alperes a felülvizsgálati eljárásban költségigényt nem terjesztett elő, az első- és másodfokú eljárásban felmerült költsége megfizetésére a felperes a Kp. 35. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 83. § (1) bekezdése és a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 2/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. §-a és 4. § (1)-(2) bekezdései alapján, az alperesi képviseleti tevékenységgel arányban álló összegben köteles.
- [37] A felperes a 73/2009. (XII. 22.) IRM rendelet 1.§-a alapján munkavállalói költségkedvezményre jogosult, ezért az eljárási illetéket - a Kp. 35.§ (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 95.§ (1) bekezdés c) pontjára figyelemmel - az állam viseli.
- [38] Az ítélet elleni felülvizsgálat lehetőségét a Kp. 116. § d) pontja zárja ki.
- [39] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Kp. 115. § (2) bekezdése által alkalmazni rendelt Kp. 114. § (1) bekezdése szerint tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2020. szeptember 2.

Dr. Zanathy János s. k. a tanács elnöke, Dr. Magyarfalvi Katalin s. k. előadó bíró,
Dr. Farkas Katalin s. k. bíró